СВОБОДА

SVOBODA

УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК — UKRAINIAN DAILY

РІК XLVI. Ч. 49. Джерзі Ситі, Н. Дж., Середа, 2-го березня 1938. No. 49. Jersey City, N. J., Wednesday, March 2, 1938. VOL. XLVI.

ТРИ ЦЕНТИ В ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВАХ АМЕРИКИ. ПЯТЬ ЦЕНТІВ ЗА ГРАНИЦЕЮ ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВ АМЕРИКИ. Тел. „Свободи": BErgen 4-0237. — Тел. У. Н. Союзу: BErgen 4-1016. 4-0807. THREE CENTS IN THE UNITED STATES OF AMERICA. FIVE CENTS ELSEWHERE.

ПРОСЯТЬ СОВЄТИ, ЩОБ ЗАЧЕКАЛИ З ПРОЦЕСОМ

НЮ ЙОРК. — Гурт совєтських прихильників з Ню Йорку вислав через совєтського амбасадора у Вашинґтоні, Трояновського, телеґрафічне прохання, щоб совєтський уряд відложив на якийсь час задуманий процес проти 21 передових большевицьких провідників і щоб тим дав змогу американцям приїхати на той процес і прислухуватися до його перебігу. В телеґрамі ґовориться, що ще один такий процес цілковито підкопає повагу і довіря до Совєтів і внеможливить дійсним приятелям Совєтів обороняти їх за границею. Відложення процесу буде виявом доброї волі з боку Совєтів.

ЗАКЛИК ГІТЛЄРА ДО АМЕРИКАНСЬКИХ НІМЦІВ.

ВАШИНҐТОН. — Німецький амбасадор у Вашинґтоні, Ганс Дікгоф, видав в імені Гітлера заклик до американських німців, щоб вони покинули німецьку орґанізацію „Фолькс6унд" і всякі того роду орґанізації. Як відомо, „Фолькс6унд" є націстичною орґанізацією в Америці і вона стоїть під проводом американського німця Куна. В останніх часах ця орґанізація попадає чимраз частіше в конфлікт з іншими американськими орґанізаціями. Щоб дати доказ, що він не встряває у внутрішні відносини чужої держави, Гітлер видав цей заклик до американських німців.

БУРЯ НА СХОДІ АМЕРИКИ.

НЮ ЙОРК. — Східню частину Америки в околицях Ню Йорку навістили сильні морозні вітри. Вітер кидав на вулиці людьми, викинув кілька малих пароходів на беріг, повитискав у багатьох домах шиби, а кільком зірвав дахи. Деякі повалив цілком, а один двоповерховий дім струтив з берега у воду. Є кілька жертв у людях.

ДЕМОКРАТИЧНИЙ ДІЯЧ КРИТИКУЄ „НОВИЙ РОЗДІЛ".

ВАШИНҐТОН. — Видний демократичний діяч і фінансовий дорадник Рузвелта, Бернард Барух, перед сенатським комітетом безробіття заявив, що головною причиною нинішнього бизнесового застою є політика уряду. Уряд, накладаючи величезні податки, відбирає компаніям усякий зарібок. А через те він убив у них охоту розвиватися. Якби уряд повернувся назад на традиційні американські засади чесного розбагатіння, то це відразу розбудилоб бизнес і надалоб йому нового розгону. Інакше справи будуть погіршатися з кожним днем.

РЕПУБЛИКАНЦІ ПІДГОТОВЛЯЮТЬСЯ.

ШІКАҐО. — Д-р Ґлен Френк, голова спеціяльної републиканської комісії, якої завданням є підготовити політичну програму Републиканській Партії, виголосив промову, в якій сказав, що републиканські провідники тепер плянують наради, в яких точно обговорять теперішню ситуацію. Передівсім вони всесторонньо обговорять політику нового розділу і візьмуть під розвагу всі його добрі і лихі сторони. Далі Републиканська Партія розпічне широку пропаґанду за свою проґраму. Френк говорив, що незаперечним фактом нині є те, що життєвий рівень в Америці спадає і що економічні справи замісць направлятися, погіршуються. Він казав, що Америка в той спосіб котиться в напрямі революції.

СХОПИЛИ ХЛОПЦЯ.

НЮ ЙОРК. — Невідомі справники схопили 12-літнього хлопця багатого нюйорського адвоката Левіна. Та, видно, вони загрозили йому, що вбють хлопця, коли він удасться по поміч до поліції, бо батько впродовж трьох днів заперечував схоплення хлопця і просив поліцію і ґазетярів не втручатися в ту справу. Минулого понеділка вечором він через радіо звернувся до схоплювачів з проханням, щоби були терпеливі, а він виконає всі їхні жадання.

ВТРАТИЛИ ПРОЦЕС У СПРАВІ „ЗАКРИТИХ КОМПАНІЙ".

ВАШИНҐТОН. — Найвищий Суд відкинув позов шістьох нюйорських робітників на підземній залізниці, які запізвали компанію за те, що вона змушувала їх вступити до робітничої юнії під загрозою втрати роботи. Згадані робітники в позві твердили, що „закриті компанії" фактично заводять монополь на працю, віддаючи право лиш одній орґанізації. Суд справу відкинув, але причини подав такі неясні, що не знати, чи ця справа вже вирішена раз на все, чи до неї судово можна буде ще раз вертатись.

ПОВІДОМЛЕННЯ

Як уже було подано в комунікаті українських запомогових орґанізацій щодо участи української іміґрації в світовій виставі в Ню Йорку, представники цих орґанізацій, щоби приспішити цю справу, рішили скликати в найближчому часі загальні збори всіх національних орґанізацій з Ню Йорку й близької та подальшої околиці. Отже у виконанні цього рішення отсим подаємо до відома, що

ЗАГАЛЬНІ ЗБОРИ

відбудуться

В НЕДІЛЮ, 27-го БЕРЕЗНЯ 1938 РОКУ

В УКРАЇНСЬКІМ НАРОДНІМ ДОМІ, 217-219 ІСТ ШЕСТА ВУЛИЦЯ, НЮ ЙОРК, Н. Й.

Початок у годині 1:30 пополудні.

На збори повинні прибути представники з відділів У. Н. Союзу, У. Р. Союзу, Провидіня, У. Н. Помочі, а далі представники стейтових орґанізацій, центральних комітетів, парохій, клюбів, братств, сестрицтв з міста Ню Йорку, ближчих і дальших околиць зо стейтів Ню Йорк, Ню Джерзі, Пенсилванія, Конетикот і інших. Кожна орґанізація повинна вислати двох представників.

Зогляду на те, що саля Укр. Нар. Дому буде занята вже від год. 5:30 пополудні, збори зачнуться ТОЧНО пів до другої пополудні.

Український Народний Союз
Укрїнський Робітничий Союз
Провидіння
Українська Народна Поміч

ЗДОРОВЛЯ ПЕРШІНҐА ПОПРАВИЛОСЯ.

Ґен. Першінґ, головний командант американських військ у часі світової війни, поволі повертається назад до здоровля. Від тижня він тяжко хворів на нирки й лікарі думали, що він уже помре. Тепер лікарі говорять, що кріза минула і є добра надія, що ґенерал буде жити.

КОЛХОЗИ БЕЗ УПРАВИТЕЛІВ.

Безпощадна чистка, яку переводить совєтський уряд, відбилася дуже некорисно на колхозах, з яких багато лишилося без провідників і спеців. Налякана таким положенням совєтська влада встановила спеціяльні курси для колхозних управителів. Курс треває три місяці. В рільничій школі ім. Кірова в Ленінграді скінчило такий курс 180 людей, напів аналфабетів, яких вислали негайно на колхози, а на новий курс приняли 200 людей. Тим способом хотять заповнити місця тисяч людей, що стали жертвою чистки.

СОВЄТСЬКІ ІНЖИНІРИ.

Орґан совєтського комунікату шляхів „Ґудок" повідомляє, що із 13 молодих інжинірів, приділених недавно до паровозівні на стації Буґульма (Поволжжя) лишився досі тільки один. 12 утекли, шукаючи якогонебудь зарібку, незалежно від своїх кваліфікацій. Куйбишевська (самарська) залізниця відчуває голод інжинірів. Обовязки інжиніра-будівничого виконує людина, що не вміє чотирьох головних рахункових ділань. Інжиніри приймають посади бухгальтерів, рахівників, щоб тільки оминути відповідальність за діяльність залізниці. Взагалі інжинір, якого присилають із Москви, видержує на стації не довше як 2—3 тижні і, знеохочений умовинами життя та праці, втікає, попадаючи в конфлікт із совєтським законом.

ЗА СПРОНЕВІРЕННЯ ПОЧТОВИХ ГРОШЕЙ.

В окружному суді у Львові відбулася розправа проти Яна Щирби, грошевого листоноша, що спроневірив 1,020 зл., призначених на виплату сімох переказів. Його засудили на півтора року вязниці.

ДОБАЧУЄ МОЖЛИВІСТЬ РЕАКЦІЇ В КАНАДІ.

Бувший посол Канади до Вашингтону, Геридж, виголосив у Торонті промову, якою остерігає край перед неминучою реакцією. Він передбачає фашистів при владі в Канаді, як реакцію канадійців проти комунізму. Щоб недопустити до цього, він радить зорґанізування популярної партії, що малаб за свою мету переведення реформ економічного й політичного устрою Канади, особливо монетарну реформу. Він заатакував ліберальну партію, яка в своїй політиці держиться інтернацілоналізму. Всі надії Геридж покладає на перестроєну консервативну партію, що має силу зберегти Канаду від фашизму й комунізму.

ВІЦЕСТАРОСТА НА ЛАВІ ОБВИНУВАЧЕНИХ.

В апеляційнім суді у Львові відбулася відклична розправа проти Яна Стажиньского, віцестарости в Рогатині, обвинуваченого за проступок з уст. 225 к. к., поповнений тим, що перед комісаром поліції Скальским висловився, наче „ксьонд-декан Мікульскі, парох у Конкольниках, повіт Рогатин, веде життя, негідне ксьондза, й утримує коханку". Окружний суд у Бережанах звільнив обвинуваченого віцестаросту від вини й кари. Від цього присуду вніс ксьондз Мікульскі апеляцію. Апеляційний суд засудив віцестаросту за знеславлення на кару арешту впродовж 3 тижнів і 50 зл. гривни та кошти судового поступування.

КОРОЛЕВА-ВДОВА ЩЕ СПОВНЯЄ ДЕРЖАВНІ ФУНКЦІЇ.

Бувша королева Анґлії, Марія, на відвідинах дому для старих акторів у Нортвуді, в повіті Миделсекс, в Анґлії. З нею йде лейді Деєборо, основниця дому, та Алфред Денвил, посол анґлійського парляменту з тої округи. Вони супроводжали королеву-вдову підчас відвідин.

Дім для старих акторів це одна з тих установ, котрими дозрілий народ засвідчує, як він опікується людьми інтелігентських професій на випадок недуги, безробіття й старости.

АНҐЛІЙЦІ ПРО "НЕВДОВОЛЕННЯ УКРАЇНЦІВ"

ЛОНДОН. — Українське Бюро подає, що часопис „Менчестер Ґардіен" (тижневе видання) з 11. лютого б. р. помістив довгу статтю про положення українців у Польщі та про їхні жадання. Між іншим читаємо так таке: „Між міліонами українців у Польщі слідно велике невдоволення, і ця обставина знову видвигає українське питання на головне місце у внутрішніх справах Польщі. В році 1935 обидві сторони зробили спробу наладнати відносини на краще, але без наслідків". У дальшій частині статті обговорюється історію „джентелменського порозуміння" польського уряду з українцями і про недодержання умов. Вичисляється також подрібно жадання українців, які автор ділить на „наглі" та на „дальше йдучі". До наглих належить знесення закону Ґрабского в справі шкільництва, привернення української викладової мови в школах, створення українського університету у Львові, допущення українців до державної служби, здержання кольонізації і т. і. До дальше йдучих: встановлення територіяльної автономії з власним соймом і українською територіяльною армією.

ДОЛЯ „ДИКТАТОРА" УКРАЇНИ.

ЛОНДОН. — Укбюро подає, що лондонський „Таймс" з 15. лютого подає цікаві відомості про долю Постищева, колишнього довіренника Сталіна і з його ласки й наказу „диктатора" України під Совєтами. Тепер Постишев попав у неласку і вже здеґрадований. Але зліквідовано його „тихцем", подібно як і багато інших совєтських „достойників".

ЩЕ ОДИН ГЕТЬМАН.

ЖЕНЕВА. — Офінор подає, що до цілої низки ріжних авантурників, що використовують зацікавлення політичного світу українського справою і виступають як „гетьмани" України, прилучився ще один „гетьман". Є ним Ґонта-Литвиненко, що „блиснув булавою" в Бріселі, столиці Бельґії. Він уже видав „універсал", і то звернений не тільки до українського народу, але й до цілої Европи, в якім грозить Лізі Націй, що коли питання України не буде зараз вирішене, то він буде числити вже лише „на власні сили". Цей „універсал" видано українською мовою, але з додатками по французьки, німецьки, анґлійськи й італійськи. Видано його на преґарному папері з кольоровими прапорами, гербами й іншими геральдичними атрибутами і підписано Ґонтою-Литвиненком в імені „Українсько-Козацько-Гайдамацького Братства Чорний Орел" та розіслано до всіх державних канцелярій Европи, як теж до численних державних діячів. Офінор завважує, жартуючи, що „бідним чужинцям" тяжко буде в слушний час визнатись між тими всіми „гетьманами", що бушують на іміґрації.

ВБИВ ПОЛЬСЬКОГО КСЬОНДЗА.

ВАРШАВА. — Комуніст Вавро Новак, що перебував 12 років у Совєтах, а тепер повернувся до Польщі, стрілив до польського священика Станислава Штрайхера в часі, коли він правив Службу Божу, і вбив його на місці. Сталося це в місті Люблині. Вбивши священика, Новак крикнув: Хай живе комунізм! Потім хотів утекти, одначе його схопили і побили. При допитах зізнав, що вбив священика тому, щоб тим способом виявити свою погорду до релігії.

СМЕРТЬ ЗРАДНИКАМ!

МОСКВА.—Вже все приготоване як слід, щоб видати якнатяжчі присуди на тих 21 найвизначніших совєтських діячів, що їх зачнуть судити в середу. Поправді це не буде суд, бо в Совєтах, як це зазначує уряд, невинних не потяґають до судової відповідальности. А це значить, що всі, що їх поставлено перед суд, вже винуваті. Та щоби присуди зробити заздалегідь популярними, бесідники, що згадують за цю справу через радіо, домаґаються вже тепер кари смерти для підсудних. Того самого домаґаються всі три ґоловні урядові совєтські ґазети. Самі урядові аґенції кричать, щоб розстріляти підсудних. Ось тим думають Совєти виказувати силу.

ЛЮДОВЦІ ПРОТИ УРЯДУ.

КРАКІВ. — Польські людовці відбули річний зїзд партії. Було 650 делеґатів, що представляли „20 міліонів селян у Польщі". На стіні, на переді, вивішено величезний портрет бувшого польського премієра Вінцентія Вітоса, що тепер перебуває на вигнанні в Чехословаччині. Біля портрету поміщено почесний список тих селян, що згинули від куль польських жандармів підчас останніх селянських страйків у Польщі, що їх зарядили були людовці. Теперішній провідник людовців, Ратай, гостро критикував теперішню польську політику за те, що не числиться з селянством, яке „годує й обороняє Польщу". А далі критикував польську заграничну політику, що держить із фашистами і націстами, а не з демократичними державами.

"SVOBODA" (LIBERTY),
FOUNDED 1893
Ukrainian newspaper published daily except Sundays and holidays by the Ukrainian Press and Book Co., Inc.
at 81-83 Grand Street, Jersey City, N. J.

Entered as Second Class Mail Matter at the Post Office of Jersey City, N. J. on March 30, 1911 under the Act of March 3, 1879.

Accepted for mailing at special rate of postage provided for in Section 1103 of the Act of October 3, 1917, authorized July 31, 1918.

За оголошення редакція не відповідає.

За кожну зміну адреси платиться 10 центів.

Адреса: "SVOBODA", P. O. BOX 346, JERSEY CITY, N. J.

„ЗА НАШУ І ВАШУ СВОБОДУ"

Згаданий клич є нам добре відомий з того, що його звикли були часто видвигати поляки в часах до світової війни. Та не без того, щоб і тепер не пригадували вони нам його при ріжних „оказіях". Давніше той клич розуміли дуже просто: українці мають допомагати полякам відбудувати Польщу на те, щоб могли жити під поляками, замісць під москалями чи німцями. Щодо цього, то не наступила ніяка зміна і тепер, особливо, коли хто хоче брати під увагу ті українські землі й тих українців, що є під Польщею. А що так є з поляками не то в Польщі, але й з тими, що живуть в Америці, можна пізнати і по тих висновках, які витягає нюйорський „Нови Свят" в статті „Українці а повстане 1863 р.". Написати цю статтю спонукали автора матеріяли, опубліковані недавно у львівськім „Ділі" проф. Василем Щуратом, а звязані з польським повстанням проти Росії в 1863 році. А далі ще й праця проф. Кирила Студинського, яку видало польське історичне товариство у Львові. З обидвох праць згаданих українських учених виходить, що в польськім зриві до визволення Польщі було поважне число українців, і то свідомих українців, що пішли в польських рядах до боротьби з московським царатом, щоб таким чином відбудувати вільну Польщу. На думку українських учених, ті українці, що полягли в тім польськім повстанні, були, коли думати теперішнім, **„жертвами нормалізації польсько-українських відносин"**.

Та польський автор приходить до висновку, що участь українців у польськім повстанні в 1863 році і їх пролита в нім кров доказують, що можуть жити побіч себе разом два націоналізми: український і польський. І то жити в згоді. Тільки теперішні часи якісь інші, пише польський автор. Тільки теперішні ті два націоналізми якось не можуть погодитися, з чого тішиться третій націоналізм — московський.

З нашого боку зазначимо, що українці нераз проливали свою кров, обороняючи Польщу. Чи не згинув у такій обороні під Цецорою Михайло Хмельницький, батько великого Богдана, що тоді молодим хлопцем попав у турецький полон? Чи не лилася козацька кров ріками під Хотином? І чи не в обороні Польщі? І чи не лилася та кров пізніше? А який вислід був з цього? Такий, як його описав Шевченко:

„Так ось-як кров свою лили
Батьки за Москву і Варшаву,
І нам, синам, передали
Свої кайдани, свою славу".

Так, передали нам славу, що вірно обороняли поляків чи москалів, які їх взивали до боротьби з ворогами під гаслом, що буде також воля для українців і для України. Та з тою славою передали нам наші батьки і ту правду, що як поляки так і москалі ніколи свого слова не додержували, бо, поборовши при помочі українського народу ворогів, зараз накладали кайдани на українців.

ТОРГУЮТЬ ЗАКАРПАТСЬКОЮ УКРАЇНОЮ

II.

Цікаво пізнати, що пишуть польські газети про теперішню ситуацію, в якій знаходяться Польща й Мадярщина. Ось для прикладу наведу тут уступ з одної статті:

„Донедавна польська політика, оперта об Париж і Женеву (Ліга Націй. — К. О.), не лише, що боронила ненарушности міжнародних трактатів, але і кожній спробі ширшої інтерпретації (ревізії) добачувала грізну небезпеку. І тому мадярські претенсії у якійнебудь формі не були для польської урядової політики вигідні. Одначе польська загальна думка зайняла уже від першої хвилі цілком інше становище. Вона зрозуміла, що стан справ над Дунаєм не дасться на довший час удержати, та що тут є доконечною ревізія, з котрою треба погодити польські інтереси.

„Щож отже від тої пори змінилося?

„Попереше, польська політика відзискала **почуття дійсности**. Вона зрозуміла, що договори мають лише зглядну вартість і ще нічого не гарантують. Подруге, та політика відзискала свою **незалежність**. Якщо попередньо міг Париж накинути Польщі цілковиту пасивність (невмішування) в наддунайськім басейні, резервуючи його для своєї власної політики та для своєї прислужки, Малої Антанти, то тепер може Польща здобутися на активність.

„А потрете, на небосклоні зявився новий чинник, далеко небезпечніший від ревізіонізму, а то **советський імперіялізм**. Та нова сила закралася до Ліги Націй, є впливова в Парижі, є чинна в Еспанії, а за посередництвом Чехословаччини сягає узброєною рукою аж до серця Европи. І вона стала рішальною злучною силою у польсько-мадярських відносинах. А хочби щось могло ще розділювати поляків від мадярів, як от дуже прикрий мадярсько - румунський спір, то всеж така советська небезпека є сильнішим вузлом. І для Польщі і для Мадярщини є московська військова база на Закарпатті, достаточною причиною для зближення і спільної праці.

„Є певне, що в довгих розмовах, які ведуться між обома міністрами заграничних справ, нема бесіди ні про давніх спільних королів, ані про вимиру культурних цінностей (як напр. про літературу), але властиве про ті справи, що перехрещуються між Карпатами і Балканами, що ще неусталені і пливкі та дають велике поле для політичної ініціятиви. Коли останнім словом мадярського ревізіонізму є бажання дістати для Мадярщини карпатську границю, то з польської сторони нема ні одної причини, щоби поставити своє „вето" проти такої програми. Теперішні відносини на тій границі (в Закарпатській Україні. — К. О.) цілком не промовляють за те, щоб її боронити і консервувати".

———o———

Ось таке пише польський щоденник і — як бачимо — не має ні дрібки сорому, що то якось не по людському розпоряджатися чужою, **українською, землею** та долею 750 тисяч українців, що живуть на ній.

Але на те вони і є „два братанки", на те вони і паради собі влаштовують і на білоруській землі на дики полюють.

Отже та гостина Гортія не є такою собі припадковою подією, але є ознакою, що щось велике приготовляється, причому мадяри і свою печеню задумують спекти.

І так, Гітлер зробив у себе порядок передовсім з політикуючими офіцирами і сам став безпосереднім командантом армії. І Гітлер сам признав також за потрібне наблизитися до Франції та в цей спосіб на всякий випадок забезпечити собі плечі. А рівночасно японська преса оголошує, що було засідання міністрів, на котрім їх президент повідомив, що пороблено спільні кроки з Німеччиною й Італією в ціли успішної оборони (!) перед Советами.

Таких нарад над „кроками" було між усіми трьома союзниками певно з півтори копи, але про це не проголошувано. А колиж тепер урядово подається про це вісти, то це знак, що цього власне треба, що справа вже дозріла до оголошення і приготування світу на дальші, гострі кроки.

Дипльомати Польщі і Мадярщини знають про це й тому признали за корисне поробити відповідні приготування. А справу забрання Закарпатської України Мадярщиною приготовляють уже майже 20 літ. Таж ті всі кацапські ґазети на Закарпатті, редаґовані мадяронами, роблять уперто свою службу, а хоч як це дивно звучить, є такі чехи, що, замотеличені русофільством, ще їх попирають.

А сама Польща, хоч і попирала через свого консуля якісь час одну україножерську газету, не потребує в тій справі дуже експонуватись. Досить, коли не скаже свого „вета" в рішальній хвилі.

Навіть такий серйозний політик як **Адольф Бохеньські**, що є за створення **самостійної Наддніпрянської Української Держави**, як оборони Польщі перед Росією, коли мова про наше Закарпаття, заявляється за віддання його мадярам. І тут перемагає егоїзм поляка. І тому він махнув рукою на право й інтерес 750 тисяч закарпатських українців.

Але послухаймо аргументів його самого в незвичайно цікавім і злобно написанім його творі **„Мендзи Немцамі а Росйон"**.

„Є два способи відірвання чехів від союзу з Росією та змушення їх, щоб оперлися на польській державі. Один спосіб, це розклад теперішньої Росії (через створення самостійної України, Грузії і т. п. — К. О.).

„А другим способом булоб значне територіяльне віддалення обох цих держав (Росія й Чехословаччина — К. О.), котре виключило би практичне сповнення чеських надій на користання з військової допомоги Росії на випадок війни. І тоді булоб можливим, що чехи зреклисьб заходів про спільну границю з Росією і зрозумілиб, що їх доля є стисло звязана з успіхами, або браком їх по стороні Польщі, а не Росії.

„Польща під цю пору не може мати ніяких претенсій до Підкарпатської Руси. Збільшення числа українців у границях польської держави не належалоб до розумних кроків. Також на випадок повстання самостійної України над Дніпром Польща, дуже легко посварившися з нею, не мала би причини старатись про придбання Підкарпатської Руси. Лише на випадок польсько-української федерації моглаб така можливість заіснувати. Ми одначе згори признаємо, що така федералістична розвязка є найменше правдоподібна, хочби тільки з причини браку якогонебудь прихильного психічного настрою по стороні українців. Одначе **Підкарпатська Русь повинна відділити Чехословаччину від Росії та припасти мадярам"**.

Ось так витолковує серіозний зрештою політик Адольф Бохеньскі потребу віддання Закарпатської України мадярам на пожертя. Але чи тамошні українці дадуть себе **тепер** уже так легко проковтнути, і чи обійшлось би без збройної оборони?

Є справою цілком очевидною, що оба уряди, польський і мадярський, не могли мати ніякого іншого предмету до спільних нарад у теперішню пору, як власне справу **спільної границі між обома державами** — карпатського гірського ланцюха. Заяви взаємної симпатії були вже нераз попередньо висказувані і маніфестовані, але цілком не приходило до такої маркантної маніфестації, як власне тепер у Кракові, Біловежі і Варшаві.

Видна річ, що справа вже назріла, і що те потрібне також з уваги на ширшу політику, на значіння, яке така маніфестація має, й на великі держави, котрі власне тепер дуже сильно працюють над змонтуванням ріжних союзів і звязків.

Ясним є для всіх, що тут іде про відрізання Чехословаччини від її головного (але якогож непевного по своїй суті!) союзника.

Це булаб велика поміч для Німеччини і тому на ту гостину мадярських політиків у Польщі німецька преса глядить дуже приязним оком.

Та, очевидно, найприхильніше відноситься до неї сама таки мадярська преса. Ось що пише, наприклад, „Немзеті Уйшак":

„Теперішня гостина реґента є наче великим родинним торжеством, повним доказів взаємної приязни, що віддавна лучить оба народи. Під цю пору та щира приязнь поглиблюється і може надійти така нагода, що вона зазначиться і **на полі реальної політики"**.

А „Будапесті Гірляп" пише:

„Віримо, що велике питання наддунайського басейну діждеться справедливої розвязки, очевидно при рівночасній **прихильній співучасті наших приятелів поляків"**.

Щоби поляки хотіли так дуже вглиблюватися в справи того басейну, ми не віримо, але що і їм залежить на цілком реальнім „задекованні" своїх полудневих границь від чеської небезпеки, це зовсім ясне, а то тим більше, що вже тепер большевицькі летуни ґаздують собі по Закарпатській Україні мов у себе вдома. Нічого лекшого, як мадярам перервати залізницю, що веде здовж Закарпатської України аж до границь Румунії, а тоді і большевицькі летунські майдани на Закарпатті попадуть їм легко в руки.

Та це вже подробиці. У нас покищо болить серце за тим нашим „пораненим братом", за тою дорогою для нас рідною землею, в котрої відродження так багато праці за останні два десятиліття поклали і галичани і наддніпрянці.

Торгують нею, радять над нею і над її добрячим народом при згуці шампанських корків і ловецьких стрілів. Та чи затвердить це 40-міліонова українська нація, чи мовчки і тих 750 тисяч закарпатських українців приїме це до відома?

Клим Обух.
(Кінець).

ЗАЧИНАЙМО ВІД СЕБЕ

Пише у львівському часописі „Наш Прапор" Іван Видрівський: „Ломім запори, виховуймо громадян у національному дусі, сильних вірою і твердих характером. А все працю зачинаймо від себе".

Ось таку пораду подає автор тим, що бажалиб посилити й оживити працю в наших товариствах. Очевидно, що в першу чергу треба виготовити відповідну програму, й автор подає її для наших товариств по селах. Дещо з того можнаб застосувати і до життя в українських товариствах в Америці, бо й для них здалисяб „самоосвітні кружки", читання рідної історії, українських книжок, відчити і т. п., а коли мова про жіночі товариства, курси трикотарства, варення і т. п. Але щоб рушити життя в товариствах, треба скінчити з нарікannями. Ось із таким: „Нема кому працювати", „я вже досить давав, я напрацювався, я досить труду вложив...", або „коби то еґомосць доложив труду", або їмосць, дяк і т. п. Отже:

„З тими оправдуваннями лінивства зробити кінець! Лишім уже раз ту погану звичку нарікати на когось, чекати, щоб хтось прийшов і за нас робив. Працю мусимо почати самі і від себе. Хай кожний скаже: Я, як член товариства, маю совісно виконувати обовязки, що їх я на себе взяв. В першу чергу мушу заплатити членську вкладку, бо звідкіля товариство візьме гроші на передплату часописів, купно книжок до бібліотеки? з чого покриє свої інші видатки? Якщо знову мене вибирають до проводу в товаристві і я цей вибір приняв, то не для гонорів, але мушу служити членам товариства своїм добрим прикладом. Коли я сам виконую свої обовязки совісно й чесно, то маю повне право вимагати їх сповнення і від усіх членів товариства. Колиж член уперто не повинується зарядженням виділу, чи постановам загального збору і не платить членської вкладки, то ми такого упімнім, визначім йому реченець, а коли й це не поможе, випишім такого з реєстру членів і при найближчих сходинах подаймо це до загального відома, а вичеркненого члена повідомім письменно, що він утратив своє право до товариства.

„**У наших товариствах мусить панувати дисципліна, послух, бо без нього ніяка зорґанізована праця не вдається.** І ту дисципліну в першу чергу треба завести у проводі товариств. Колиж провід, що дав себе вибрати, нічого не робить, то його треба усунути, а вибрати таких людей до виділу, що направду присвятяться праці в товаристві й будуть світити своїм добрим прикладом для звичайних членів.

„Вибираймо людей, що душею віддадуться праці на культурно-освітній ділянці й виконають у цілості взяті на себе обовязки проводу".

Все так буває: Злочини і зпід землі виходять наверх, щоб їх бачили. — **(Шекспір).**

Радість і біль мають те спільне, що людині відбирають розум. — **(Плятен).**

Лише той, хто зівсім вільний від пристрастей, є всилі зрозуміти найбільшу духову істоту. Всі інші бачать лише скінчений твір. — **(Ляо-Це).**

Гнат Кращенко.

В СТАРІМ ЗАМКУ

Історична повість.

(41)

— Як впретеся, то таки відвезу вас... Як знайду собі заступника на замок... Найліпше було би, якби ви лишилися тут під моєю опікою. Ви, довголітня господиня на замку, були би тут потрібні. Сотник і сотникова надіються, що лишитеся. Бодай через зиму.

Ганка усміхнулася. Заохочений тим, зачав наново:

— Як би не те, що Кіндис допік вам і що нема чого плакати за ним, я не смів би сказати того, що хочу, так скоро по його смерти.

— Гарна мені смерть! Похований без голови... Що ви хочете сказати мені?

— Я з вами оженивсь би...

Ганка зачала сміятися і сказала:

— Я стара баба, бідна, хора. Відчепіться!

— Колиж бо я любив вас і ще люблю.

— Ні, ні! Досить мені того одного мужа. Досить, досить! І він будьто би любив мене, поки не оженився. Потому бив мене цибухом, замкнув у льохах, хоч я була йому вірна, як пес. Не хочу, не хочу!

— То був лихий чолотік.

— Хтож перед шлюбом може знати, який буде по шлюбі? Ні, ні! Потому, борони Боже смерти, знов без голови!

— Не буду напирати. Як схочете доконче до батька, то відвезу. Та не зараз. Аж буде нагода. Як обміркуєте, то може таки вислухаєте мене.

— Я стара баба. Не знаю, коли й постарілася. Мені здається, що я ще вчора була молода. Так якось пройшло. У мене вже й сивий волос показується. Хто жениться з сивим волосом?

Подумавши хвилю, Ганка нахилилися до Хорошка, шепчучи тихо:

— Його поховали з обручкою; не здіймили. Як мені виходити замуж іще раз? Я заручена з могилою.

Від тих слів Хорошкові зимно зробилося. Подумав, що тепер треба лишити її саму.

— Я йду до сотника, — сказав. — Ви відпічніть

— Так, так, у могилі. Раньше тяжко.

— Сиди! — сказала, сіпнувши його за руку. — Ми старі приятелі. Ти все був добрий. Ти ніколи не вдарив мене цибухом... Бо я не була твоя жінка!

Ще побалакали хвилю і Хорошко пішов, полишаючи Ганку з малою Настею. Обміркував, яким би то способом дістати обручку з пальця Кіндиса, бо знав, що нею успокоїв би Ганку. Сам боявся викопувати трупа. Також не хотів помічникам показати, що він лише для обручки викопав трупа. Прийшло йому на гадку використати те, що Кіндиса поховали без домовини. В замку винайшов пару дощок, з котрих збили домовину. Між своїми козаками знайшов таких, що не боялися помогти йому викопати небіжчика і вкласти в домовину. Взяли пару лопат і пішли в ліс. Викопали Кіндиса. Кладучи в домовину, Хорошко помагав так, що мав приступ до правої руки мерця. Непомітно стягнув обручку і сховав. Підстаросту поховали ще раз. Могилу обклали дерниною і назад вкопали хрест.

Обручку Хорошко вмив, вклав собі на палець і пішов до Ганки. Вона вже була зачесана і дивилася живішими очима. Сиділа на тім же місці, що звичайно. Сів коло неї і промовив:

— Я був коло могили небіжчика. Приказав моїм козакам, щоби могилу обклали дерниною. Я сам припильнував, щоб це добре зробили. За це Бог винагородив мене. Коло могили я знайшов отсе, що на моїм пальці.

Зсунув з пальця обручку і показав їй, кажучи:

— Мабуть котрийсь з тих, що його клали в яму, держав його за руку і, спускаючи небіжчика, стягнув з пальця обручку, сам не знаючи того.

— Це дивне! — шепнула. — То справді його обручка.

Лице Ганки до решти злагідніло. Говорила вже цілком спокійно і розумно. Хорошко повеселів і зачав жартувати.

До замку зявився новий гість. Той, що товариство сотника привів був до Зубрина, Данкович-Голопят. Приїхав з трьома товаришами і привіз вісти про татар.

— Татари, — сказав — сами собі голову врізали. Погиб син мурзи і він вже втратив охоту займати Зубрин. Їх було так багато, бо коли Кіндис розголосив був, що в Зубрині величезні скарби і що великий ясир буде, до мурзи зголосилися найріжніші добичники з усіх сторін. Тепер вони вже назад розбіглися на чотири вітри і не легко стягне їх знов докупи який інший Кіндис. Тепер ці сторони вже цілком безпечні.

Сотник рішився вже наступної днини виїхати з Зубрина, полишивши замок під опікою Хорошка і його козаків, приймаючи їх до своєї сотні.

— Що я тут сама пічну?! — промовила жалісно Ганка, коли сотникова прощалася з нею.

— Хорошко лишається тут, — відповіла сотникова. — Поклявся мені, що буде совісно опікуватися не тільки замком, але й вами. Як схочете, то приставить вас до батька. Та я воліла би, щоби він опікувався вами повсяк час, та щоби замок був під спільною опікою: його і вашою.

— Може й буде так, — шепнула Ганка, зітхнувши. — Щасливої дороги!

(Кінець).

Як не можемо заборонити птахам, щоб перелітали понад нашими головами, одначе на голові їм ніхто не дозволить гніздитися, так не можна лихим думкам перешкодити, щоб приплипали до голови. Одначе не можна лихим думкам дозволити закорінитися в серці. — **(Лютер).**

Хто пожиточну річ уміє так представити, що читача рівночасно розвеселяє і вчить, той осягнув досконалість. — **(Горац).**

Нема нічого тривкого на землі. — **(Японська приповідка).**

НА БІЖУЧІ ТЕМИ

НОВІ ЧАСИ, КОЛИ Й ПРО ЛІВАКІВ ПИШУТЬ.

У старокраєвім календарі „Криниця", що вийшов накладом видавничої спілки „Діла" у Львові, є між багатьома цікавими річами статті про виховання дітей, а між ними стаття про ліворукість у дітей.

Хоч, як подано в статті, на кожних трое дітей родиться один манькут, на цю справу ближчої громадянської уваги не звертали. Манькути родилися, росли, робили, або не робили клопотів свому оточенню й собі, виростали, як найкраще могли, й умирали, але статтей про них не писали.

Аж тепер появилася стаття, та ще в календарі, наче навмисно на те, щоб вона скоро не забулася, щоб люди про неї цілий рік памятали. І в ній наведені ріжні вчені професори, і вчені твори, які видно відносяться до цеї пустої справи манькутів.

ПОЩО ПРО ТАКЕ ПИСАТИ?

Через те певно й спитається дехто: Пощо писати про ліворукість? Чи не булоб краще писати про важні політичні справи? про високу заграничну політику? про вискази великих людей, очевидно про важні справи? Або хочби про те, скільки свічок світла має ліхтарня на вершку будинку чікагоської газети „Трибюн"?

Такий запит не такий безглуздний, якби нам на перший погляд здавалося. Пощо писати про манькутів, коли між новонародженими дітьми кожна третина це манькути, а між дозрілими лиш один манькут на 20 осіб?

Отже можна сказати, що майже всіх манькутів навчають бути праворукими. Пощож тоді про манькутів думати? Якби з того виходило яке лихо, то булаб основа над справою думати, але пощо думати тоді, коли в справі манькутів досягнено те, що виховники собі до досягнення поставили?

МАНЬКУТ І ЧОРТ.

І власне в цій справі в нових часах учені дослідники виховання досліди замітні річи. Переконалися вони, що ті люди, які родилися манькутами, але стали потім праворукими, хоч уживали правої руки, як люди, роджені праворукими, вони були інакші люди характером.

Добачили саме новочасні дослідники поведінки людей, що „навернені" манькути (так називають людей, що родилися манькутами, а потім стали праваками) часто відзначаються почуттям особистої безвартости, що вони часто дражливі, соромливі, відлюдки, що їм часто бракує відваги й порядности.

Це відразу може українцеві нагадати українську поговірку: „Стережися манькута, мов чорта!" І тепер ще хтось міг би сказати: „Видно, що в манькуті таки якийсь чорт і сидить, коли вони такі!"

ЧОРТИ ВРОДЖЕНІ, ЧИ НАВЧЕНІ?

Якби „навернені манькути" були такої вдачі з уродження, то тоді не треба би про них багато писати: треба би просто навчитися матися супроти них на осторозі і на цьому кінець.

Та зовсім інакше треба поступати, якби так „навернені манькути" ставали такими людьми незовсім товариської вдачі не з природи, але з виховання.

Тоді вже не вистарчалоб сказати: „Стережися манькута, мов чорта!" Тоді треба би вже розслідити докладно, чому саме манькути, „навертаючися" на праворукість, стають дражливими, безпорадними, соромливими, відлюдками, тощо.

ВІД ЧОГО „ЛІВИЙ" ХАРАКТЕР?

Докладні розсліди справи показали, що не всі „навернені манькути" нетоваріські, дражливі, соромливі, злющі і таке інше. Декотрі „навернені манькути" не лише мають у правій руці таку саму вправу, як „уроджені праваки", але й під оглядом характеру не проявляють зовсім цих признак вдачі, які зраджують інші „навернені манькути".

Від чого така ріжниця в характері? Кажуть дослідники, що від того, як манькутів учили праворучности. Коли їм розяснили, в чому їх недостача і труднощі, коли їм розяснили без ніякого почуття (злости, гніву), коли їм показано таксамо розумово, що їм робити, і, як вони не вспівали всього робити, ніхто їх за це не напаствував, то з таких дітей звичайно виходили люди з зовсім нормальним характером.

Зате диваки з викривленим характером виходили з манькутів тоді, як їх при науці лаяли або з них насміхалися, як їх карали, немовби вони не хотіли вживати правої руки, тоді, як вони її лише не могли вживати.

Ось і маємо цікаве явище: родичі в зовсім добрій волі хочуть дитину навчити вживати правої руки так, як її вживать майже всі інші діти. Вживши для цього неуступчивих заходів, вони справді дитину зробили праваком. Рівночасно, як ці заходи були розумні, вони не нарушували дитячого характеру, а дозволили йому розвинутися нормально. Коли ж до цього вжили сорому й страху, вони, щоправда, зробили з дитини правака, але рівночасно скривили навіки її вдачу.

ЩО ВАЖНІШЕ?

Відомо, що є батьки, котрі почувають такий сором за ліворукість дитини, що за всяку ціну візьмуться вчити її праворукости. Є й такі батьки, котрі взялись би вчити дитину праворукости навіть тоді, якби знали, що через таке навчання дитина буде мати викривлений характер.

І є знову батьки, котрі як би знали, до чого доводить зле навчання праворукости, закинулиб зовсім навчання дитини праворукости, бо на їх думку здоровий характер у людини важніша справа, ніж те, чи вона робить правою, чи лівою рукою.

Оце ставить перед нами питання: що справді важніше? Чи важніша праворукість, чи важніший характер? Чи важніше знання робити правою рукою, чи важніше, щоб людина мала довіря до свого знання, була товариська, спокійна, зрівноважена?

Як важніша праворукість, то, річ ясна, розумно заставляти дитину робити правою рукою, хочби через те мала вийти дитина з окалічілим характером; а як важніший характер, то, діставши дитину-манькута, треба би з долею погодитися, як погоджуємося, коли хочемо мати сина, а дістанемо дочку, або як хочемо мати білолицю, а дістанемо чорняву.

А ВСЕТАКИ ПРО ЦЕ НЕ ТРЕБА ПИСАТИ.

Спостереження про наслідки способу навчання манькутів має зовсім виразно примінення не лише до питання, якою рукою робити, але й до інших справ. Адже й при навчанні інших знань можна послугуватися або розумовим способом, або страхом і соромом, і певно й в інших навчаннях можна теж давати людині знання, а ломати її характер.

Ясна річ, між батьками є багато таких людей, що навчали своїх дітей усяких річей саме при помочі страху й сорому. Щож робити цим батькам, почувши про ці наслідки своєї науки? Очевидно, що не сісти й плакати. Отже що? Таким не лишається нічого іншого, як казати: про такі річи писатися не повинно. Писати про „високі" річи й „високих" людей, а не про такі „пусті", „прості" справи, як про те, щоб не бити дитини за те, що вона ложку лівою рукою бере.

Цікаво знати, чи буде популярний календар „Криниця"...

З українського життя в Америці

КЛІВЛЕНД, О.

Твори О. Архипенка в Укр. Культурнім Городі.

Часто приходилося нам чути чи читати про Український Культурний Город у Клівленді, зокрема про це, що в ньому мають стояти погруддя Т. Шевченка й Івана Франка, а також статуя Володимира Великого. Та мало здаємо собі справу з ваги й значіння, яке мають ті твори Архипенка для нас, українців, а зокрема для артистичного світу. Тарас Шевченко, Іван Франко, Володимир Великий це ті великі люди, носії української культури, яких тепер увіковічнив перед чужинецьким світом славний мистець-скульптор О. Архипенко, про якого культурний світ пише як про мистця, що своєю творчістю займає одно з перших місць у модерним мистецтві.

Про технічну сторону згаданих творів фахово розводитися не буду, а лишу це знавцям модернізму та взагалі скульптури, але хочу кількома словами висловити враження, яке робить кожний з тих творів на пересічного чоловіка.

Коли ми приглянемося до кожного з цих погрудь ближче, то побачимо в них відбитку української душі. Дивлячись на Т. Шевченка, ми неначе чуємо його „Думи мої, думи мої", неначе бачимо його, глибоко задуманого, що підперся рукою, неначе відчуваємо його переживання. А чоло Івана Франка вказує на великий розум. Бачимо його з пером у руках, як пише якийсь твір для „замученого, розбитого народу", твір, який має нас учити, вести нас до боротьби за краще завтра, за волю України. Він неначе пише: „Кожний думай, що на тобі міліонів стан стоїть, що за долю міліонів, мусиш дати тит одвіт". У ньому ми бачимо нового провідника, повного сили та сильної волі.

Дивлячись на статую Володимира Великого, ми переносимося думками сотні літ взад. Постать його переносить нас аж у поганські часи. Ми бачимо перед собою сильного чоловіка, з насупленими бровами, з довгою бородою, з перехрещеними пальцями, неначе кого благословить. З його очей пробивається святість, а рівночасно сила — та, що нею він покоряв своїх підданих і переводив їх на християнську віру.

Всі ті враження, які ті твори роблять на пересічного чоловіка, це враження, які глибоко вбиваються і лишають незатерті сліди.

Український Культурний Город у Клівленді, як буде викінчений, стане українською Меккою для мистців ріжних народів, де вони будуть подивляти культуру українського народу.

Наше громадянство, яке причинилося до цеї справи своїми жертвами, як і українські організації, що причинилися до створення того святого місця, а зокрема У. Н. Союз, завдяки якому маємо статую Володимира Великого, можуть гордитись тим великим ділом. Тому не повинно бракувати ані одного українця, принаймні в місті Клівленді й околиці, який не причинився би бодай найменшою лептою до будови Укр. Культурного Городу, що буде окрасою парку, в якому стоїть, та памятником, гарним спомином для будучих поколінь про теперішне покоління.

Володимир Бльондиненко,
пресовий референт Укр. Злуч. Орг. міста Клівленду й околиці.

МУЗИЧНО-ТЕАТРАЛЬНА НОВИНА В НЮ ЙОРКУ!

Заходами Приятелів Української Музики відбудеться В НЕДІЛЮ, 6. БЕРЕЗНЯ (MARCH) 1938 Р. в 8:15 веч.
в WASHINGTON IRVING HIGH SCHOOL,
МІЖ 16. й 17. ВУЛИЦЯМИ, ІРВІНҐ ПЛЕЙС.

ДВА ТЕАТРАЛЬНО-МУЗИЧНІ ПРЕДСТАВЛЕННЯ

1) НОКТЮРН: ОДНОАКТ. Опера **М. Лисенка.** Дебют молодих українських оперових співаків, орхестри і балету.

2) КОЗАК ГОЛОТА: КОМЕДІЯ-САТИРА В 3 ДІЯХ **Ф. Лопатинського** з музикою П. Козицького. При участі досвідчених відомих артистів. В штуці комічні ситуації з часів підготування українського повстання проти Польщі. Польський лицар „на коні".

Сценерія — І. Кучмак. Диригентура — Р. Придаткевич. Режисура — В. Кедровський. Балет — І. Тарас. Вступ 50 — 75 центів. Білети: в Укра-Фільм Корпорації, 747 Бродвей (8. вулиця), Сурма, 317 Іст 14. вулиця, Наш Базар, 151 Евеню „А".

ГОЛОСИ ЧИТАЧІВ

ВИКОРИСТАЙМО ДОБРУ НАГОДУ!

Як уже писалося в українських газетах, праця над випродукуванням української фільми в Ню Йорку йде повним темпом. Не буду говорити про драматично-артистичну частину цієї фільми, бо хочу познайомити читача з музичною частиною цієї праці.

Наш славний диригент професор Олександер Кошиць уже підібрав репертуар пісень для нової фільми і склав зо своїх професійних співаків фільмовий хор, який вивчив уже потрібні для пєси пісні.

Чарівний спів цього хору під диригентурою проф. Кошиця переносить слухача в ті незабутні часи концертової подорожі капелі, коли здавалося, що кожна пісня під його диригентурою оживала, яскраво освітлюючи перед нами чи широкий український степ, чи синє море, чи вишневі садки, чи наше тихе українське село. В його піснях ми разом переживали і тугу дівчини за милим, і великий дух козацький, і веселу вдачу українську.

Роки минули від того часу. Здавалося — не вернеться, а отже вернулося! Вернулася й ожила краса української пісні! Хто був на пробах цього хору, кожний у тім переконаний. Хоча праця ще не закінчена, то вже почувається чистота звуку, елястичність передачі нюансів, відчуття кожного руху диригента.

Колиб тільки фільмові апарати змогли схопити це художне виконання, а в цьому при теперішній техніці нема сумніватися, то знов українська пісня чаруватиме в новій фільмі не тільки широкі кола українців, але і чужинців по цілому світу.

Не можна не радіти з такого явища. Хочеться, щоб не тільки знали про це ми, українці, але радісно і приємно перед американцями похвалитися. Так недавно відвідав проби хору проф. О. Кошиця відомий американський діяч у ділянці музичної культури, композитор, професор і доктор музики McCONATHY. Він цікавиться музичною культурою всіх народів. Причарувала його українська пісня ще кільканадцять років тому, коли він вперше почув хор О. Кошиця в Шікаго. Чув він наші українські „Вечерниці" Ніщинського, які співав український хор „Бандурист" під диригентурою Левка Безручка в Ньюрку 1936 р. Пізніше наспівав цей хор для американських шкіл українську плиту з метою ознайомлювати шкільну молодь в Америці з українською піснею.

Дуже сподобалася МекКонатієві праця проф. Кошиця з його хором. В своїй розмові з О. Кошицем він зазначив, що це велике збогачення для американської культури, яка може лише тоді широко розвиватись і дійсно бути американською, коли буде віддзеркалювати культуру кожної національности, кожного народу, який має тут свою еміґрацію, без огляду на те, як довго тут ця еміграція перебуває.

Містер МекКонаті в розмові з головою дирекції фільмової української корпорації висловив побажання, щоб українського фільму можна було вставляти в американських „школах", як взірець української культури.

Чи не здійснилися правдиві слова Тараса Шевченка: „Наша дума, наша пісня, не вмре, не загине! От де, люди, наша слава, слава України!"? Українська пісня заговорила до серця й артистичного чуття американця, який вважає її цінним вкладом у музичну світову культуру. А як будуть почувати себе щасливими наші діти, коли українська пісня — їхня пісня, пісня їх родичів, поруч інших пісень широко залунає в американській школі!

Українська пісня може багато зробити, але виконана майстерно, щоби протиставитись іншій, ворожих народів, і викликати гордість у нас і в наших дітей. А хто може зробити це краще, як не наш славний диригент і композитор Олександер Кошиць?

Тому витаймо появу цього хору О. Кошиця, який зорганізовано завдяки українській фільмовій корпорації.

Ми чули наші прекрасні українські пісні на концертах проф. Кошиця з його славною капелею, а тепер почуємо українську пісню О. Кошиця з екрану в українській фільмі, яку виробляють самі українці.

Чи маємо це лишити без уваги?

Тут саме маємо нагоду використати хор Кошиця для широкого загалу. Кільканацять місяців тому тут роджений українець, проф. І. Королишин з Дітройту, писав: „Буде велика втрата для нас, українців, коли, маючи між нами Кошиця, не зможемо зорганізувати для нього хору, щоб ті красні українські пісні зняти на плити. А які будуть горді наші діти і ми самі, коли українська пісня буде записана на навіки на грамофонових плитах, як показник артистичного виконання не тільки для нас тут і в старому краю, але й для прийдешніх поколінь".

Отже використаймо добру нагоду!

Даймо змогу проф. Кошицеві й надалі працювати з його хором. Громада — великий чоловік! Організуймо справу видання плит українських пісень, які наспіває проф. Кошиць з уже зорганізованим добрим його хором.

Діло, розпочате Українською Фільмовою Корпорацією в Ню Йорку, підтримуймо щиро і широко, бо це є в інтересі всього українського загалу.

Ми певні в тому, що це дуже потрібне для нас усіх, та не знаю, як це перевести. Тому прошу редакцію часопису „Свобода" помістити цю статтю, а шановних читачів відізватись у порушеній тут справі.

Софія Безручкова,
Ню Йорк, Н. Й.

Песя погода.

— Ганю, занеси той лист на почту.

— Таж там така заметіль, що пса на двір ніхто не вижене.

— В такім випадку лиши Бурка вдома.

З ОРГАНІЗАЦІЙНОГО РУХУ ПО ВІДДІЛАХ У. Н. СОЮЗУ.

АРНОЛД, ПА.

Відвідини заступниці гол. предсідника.

До нашого 296 відділу У. Н. Союзу приїхала 20 лютого ц. р. з Пітсбурга заступниця гол. предсідника У. Н. Союзу, пані М. Малевич. Предсідник відділу, Іван Балабан, зарядив на той день в салі Укр. Гром. Клюбу збори. Відкривши збори, на які прибуло чимало людей, предсідник попросив до слова паню Малевич.

Бесідниця своєю появою зробила на присутніх приємне враження. Вона розказала присутнім про причини своєї поїздки. Говорила про те, що собою уявляє У. Н. Союз, котрий зовсім слушно багато з нас називає „батьком". А „батьком" ми звемо його тому, що впродовж 42 літ він виконував дуже добру роботу серед української суспільности. Він дбав про її національне виховання, освідомлював у ріжних суспільних справах, а також підпомагав наших людей у біді. Неодний сироті чи вдові він обтер сльозу в тяжкій хвилі.

Далі говорила пані Малевич, що до Союзу належать не тільки старші члени, але й молодші. Головно тепер, коли старші чимраз більше відходять через смерть, треба нам всім конче подбати про те, щоб їх місця заняли молодші і щоб через те можна було продовжувати ту корисну, моральну і матеріяльну роботу, яку доборе робив Союз. Пані Малевич говорила, які користи може мати молодь із Союзу й подавала вказівки, в який спосіб організувати молодечі відділи. В тих відділах молоді українські хлопці й дівчата не тільки дістануть таку саму добру асекурацію, яку дають чужі асекураційні компанії, але дістануть також духовий провід, дістануть літературу, часопис, а далі підмоги для організування ріжних спортових дружин і клюбів; деякі студенти дістануть стипендії.

Після цього пані Малевич закликала заложити такий молодечий відділ таки в Арнолд, Па. Її поклик увінчавсь успіхом і в нас справді заложено такий відділ, до якого покищо вписалося 10 членів, серед них Іван Мизюк, панна Параскевія Зорена, вчителька у місцевій вищій школі, панна Калиновська й інші.

Дав би Бог, щоб той молодечий відділ розвивався на добро і славу для себе й українського народу.

І. П. Федан.

ЯК МИ ПОМАГАЄМО РІДНОМУ КРАЄВІ

НОРТ ГЕЙЛДОН, Н. ДЖ.

На Рідну Школу.

Дня 29 січня ц. р. Ілько й Анастасія Федчишин святкували 25-літню річницю свого вінчання. З тої сагоди вони влаштували в своїм домі забаву, на яку запросили чимало гостей. По скінченні забави, що тягнулася до пізної ночі, Михайло Ганьошин промовив до гостей кілька палких слів і завізвав їх, щоб зложили якийсь дар на народню ціль. Гості згодилися і Михайло Яблонський та Марія Сай занялися збіркою. Зложили по $2: І. й А. Федчишин, Савчук; по $1: М. Ганьошин, М. Яблонський, Ратушний, М. Долішний, Коган, Креховець, пані Дореш, пані Лисюк, С. Вінярський, пані Сай, пані Бартків, В. Федчишин, О. Федчишин, Н. Федчишин. Разом $18, з чого вислано через Обеднання на Рідну Школу $9, а $9 призначено на тутешню ціль.

Гість.

БРУКЛИН, Н. Й.

З забави на інвалідів.

Дня 5 лютого відбулося в гром. Ілії Косика домашне весілля. При гарній забаві гості не забули про Рідний Край. М. Сагайдак забрала слово і попросила гостей про жертву на українських інвалідів. Зложили по $1: І. Косик, В. Коцюбинський, Марія Сагайдак, Т. Горбайчук, М. Коцюбинський; Евгенія Сагайдак 50 ц.; по 25 ц.: В. Косик, С. Мельник. Разом $6, які вислано через Обеднання на призначену ціль.

Василь Коцюбинський.

НЮАРК, Н. ДЖ.

Допоможім Радехівщині ділом!

Українські часописи, як у краю так і тут в Америці, широко розписуються про українську молодь Радехівщини, яку судить польський суд за те, що вона вірно служить свому народові. Нам в Америці не грозить ніяка біда, ніякий суд і ніяка вязниця, коли хочемо допомогти Рідному Краєві. Ось тому ми повинні памятати, що коли на рідній землі дають життя, стаючи в обороні України, то тут в Америці ми повинні складати хоч наші лепти, щоб ними допомогти тим, що там у нашій Радехівщині рятують наш нарід від національної загибели. Ось це й було причиною, чому переведено коляду на Рідну Школу в Радехові. Колядовано від новозаснованого товариства „Жіноче Товариство Радехівщина". Колядою занялися громадянки: Марія Куль, Марія Луців і Катерина Співак. Разом зібрано $96.50.

Жертвували по $5: Степан Клапій і Іван Клапій; по $2: Павло Дебайло, Степан Василко, Семко Грицишин, Григорій Залепський, Демко Сайкевич, Петро Слободюк, Текля Майчак, Теодор Дебайло, Параскевія Бокер, Василь Співак, Антін Куль; по $1: Марія Луців, Р. Ковалик, Г. Брик, М. Ляшок, І. Ожейовський, І. Радкевич, М. Бубняк, О. Расевич, М. Федчин, Й. Ковалик, П. Собуцький, Є. Корда, І. Кобернік, Т. Гарнух, Г. Сіцелюк, О. Щавала, С. Білик, Євка Лисик, І. Мисик, С. Головатий, Марія Грицишин, Т. Саєвич, М. Самбой, С. Корда, В. Турелек, В. Омелянчук, М. Литвин, К. Лисацький, В. Карпинка, П. Міхевич, П. Кацапир, М. Лиховид, Я. Дудінський, В. Ференц, М. Сокалюк, С. Гересон, М. Надрічний, П. Гураль, С. Щитковський, Ксеня Мороз, В. Костів, М. Климчук, С. Цісь, І. Чорний, В. Семчишин, Р. Гладкий, І. Білозір, С. Бокер, М. Наконечний, П. Бичик, І. Желінський, С. Мандик, В. Дубас, П. Кіний, І. Дебайло; по 50 ц.: П. Ковалик, П. Луців, В. Яроцький, В. Федчишин, Г. Палюх, Кася Шумнiч, М. Мандік, Параня Грицишин, Анна Грицишин, Текля Сквінська, Т. Москалюк, В. Клапій, Марія Баній, А. Боднарук, П. Корда, Катерина Кикінська; по 25 ц.: М. Турчин, М. Прусак, Ольга Грицишин, Софія Грицишин, С. Грицишин і М. Трач.

БАЛТІМОР, МД.

На рідношкільний будинок у Чорткові.

О. Василь і Щлія Маньоскі жертвували $25 на допомогу будові домівки Кружка „Рідної Школи" в Чорткові, а Іван Гуцуляк $5. Домівка буде служити культурним потребам Рідної Школи не тільки з чортківського повіту, але також для всіх сусідніх. Ось тому „Рідна Школа" в Чорткові звертається до всього громадянства з проханням допомогти тій добрій справі, а в першій мірі щоб це зробили уродженці Чортківщини. Хто хоче жертвувати, може переслати свої лепти також на таку адресу: Mrs. Julia Maniosky, 524 S. Wolfe St., Baltimore, Md.

ШЕНАНДОА, ПА.

Коляда на Рідну Школу.

Цього року зложили отсі члени коляду на Рідну Школу в старім краю: о. М. Капець $2; по $1: І. Чорний, пані Чорна, Н. Батіг, пані Батіг, М. Осадчук, Г. Курила; по 50 ц.: І. Земба, Н. Максимчук, В. Пилипяк, О. Пронишин, Й. Лесько, Е. Монастирський; по 25 ц.: С. Гевчук, пані Пронишин. Разом $12, які вислано через Обеднання на призначену ціль.

Іван Чорний.

ЛАНКЕСТЕР, Н. Й.

Коляда на народні цілі.

Парохія св. Василія Великого в Ленкестер дуже маленька і небагата. Проте вона не забуває про Рідний Край. На річних зборах ухвалено йти колядувати по половині на парохію і на старий край. Заколядовано $60, з чого $30 вислано через Обеднання з таким призначенням: $10 на Рідну Школу, $10 на інвалідів і $10 на політичних вязнів.

М. Студений, секр. парохії.

З РУХУ ПО ВІДДІЛАХ У. Н. СОЮЗУ

КЛІВЛЕНД, О.

Організаційні збори.

На поклик п. О. Е. Малицького, секретаря головної контрольної комісії У. Н. Союзу, зібралися урядники відділів У. Н. Союзу з Клівленд, О., 11. лютого б. р. на збори, якими проводив О. Е. Малицький, покликавши на секретаря п. Т. Грицея.

На зборах були заступлені відділи: 15, 102, 260, 291, 334, 336, 358, 364, а заступали їх С. Дольний, Й. Дольний, Ю. Гірняк, Н. Бусько, Д. Шмагала, п. Країло, пп. Кокоч і Ковалець, І. Бург, Т. Грицей, В. Загаевич, С. Морозович, В. Тритяк, Г. Степанек, пп. С. Палівода, Гавриляк, В. Скуратко, А. Барбер, С. Палівода й О. Е. Малицький. Відділи 108, 112 і 251 не були заступлені.

О. Е. Малицький відкрив збори, пояснюючи, в якій цілі він їх скликав і що треба робити, щоби придбати якнайбільше членів, а спеціяльно молоді до УНС. Заявив, що треба: 1) Утворити школу української мови для молоді, а англійської для старших, 2) Хор молоді УНС. 3) Орхеструбанду молоді УНС. 4) Спортові дружини молоді УНС. 5) Клюб УНС. з газетами, книжками і т. п. А щоби це все можна було зробити, треба заложити **Комітет Відділів У. Н. Союзу.**

Для переведення в життя згаданої програми треба мати відповідного вчителя-інструктора і відповідне приміщення, що коштувало би на початках щонайменше $150 місячно. Кошти малиб евентуально взяти на себе відділи УНС. Один відділ, говорив п. Малицький, не може того всього виконати. Тут потрібна кооперація всіх відділів.

В тій справі забирали голос усі присутні урядники відділів і приняли ту думку з великим одушевленням. Та не заложено зараз пропонованого комітету, бо не знати, що на це скаже членство по відділах. Іде про те, чи поноситимуть потрібні кошти самі члени, чи з кас відділів. І тому рішено, щоби в місяці лютім всі урядники предложили ту справу на своїх місячних мітінгах і обговорили все докладно, а на других зборах, котрі припоручено п. Малицькому скликати в березні, ця справа булаб уже вирішена остаточно.

Поручено також справу теперішнього організування членів до УНС. В дискусії декотрі секретарі відділів домагалися, щоби для добра і спокою по відділах, та для добра У. Н. Союзу, теперішній організатор відділу 291, п. В. Загаєвич, організував членів також до інших відділів в Клівленді й околиці, особливо у випадках, де дані кандидати цього вимагають.

О. Е. Малицький, предс.; **Т. Грицей**, секр. зборів.

— Прошу, тети, де тета має того вола, я хотів би його побачити?

— Якого вола?!

— А наша мама казала, що тета робить із мухи вола!

ТАРЗАН НА РОЗШУКАХ. (95)

Стискаючи міцно сокиру, Сборов підняв її вгору, щоб нею розвалити голову сплячому Бравнові. Обличчя Сборова викривилось і прибрало звірячий вигляд. Ось-ось і він затопить сокиру в череп Бравна. Та тут Бравн поруxався й обернувся на другу сторону. Сборов з переляку завмер. Він відразу опустив сокиру вниз і вже готовився виправдувати свою присутність.

Тимчасом загониста Нкіма далі гналася за молодим птахом, стараючись його зловити. Вганяючись та за ним, вона знайшла далеко в глиб нетрів. Вона була навіть на хвилю забула про те, що в руці тримає патик з листом. Нагло вона собі це усвідомила. Вслід за тим вона забула за птаха і давай з цілої сили гнатися назад до Тарзана.

Та не вспіла проскочити кілька дерев, коли побачила внизу дві особи. Вона відразу пристанула і почала пильно їх обзирати. Це був якийсь білий чоловік і біла жінка. Алеж чоловік виглядав дуже дико і був убраний по чудернацьки. Зате біла жінка мала шляхотний вигляд і цілком нагадувала приятелів Тарзана.

Подумавши, що вістка про тих людей зацікавить Тарзана, Нкіма знизилася з дерева і підступила на кільканацять кроків до прохожих. Дикі очі чоловіка наповнювали Нкіму жахом. „Тарзан йому дав би", думала вона собі зо злости. Зате жінка викликувала велику симпатію у Нкіми. І справді ця жінка потребувала симпатії. Бо це була Анета, яку схопив гідступний кувуру.